

POSTANOWIENIE

Dnia 15 listopada 2017 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie IX Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Jacek Barczewski (spr)
Sędziowie:	SO Mirosław Wieczorkiewicz SO Agnieszka Żegarska
Protokolant:	pracownik sądowy Natalia Kruczyk

po rozpoznaniu w dniu 13 listopada 2017 r. w Olsztynie

na rozprawie

sprawy z wniosku K. Ż.

z udziałem L. A. Ż.

o podział majątku wspólnego

na skutek apelacji wnioskodawcy od postanowienia Sądu Rejonowego w Olsztynie z dnia 20 lutego 2017 r., sygn. akt X Ns 861/13,

p o s t a n a w i a:

zmienić zaskarżone postanowienie w punktach I, IV i VII w ten sposób, że:

- w punkcie I przyznać wnioskodawcy K. Ż. składniki majątkowe opisane w podpunktach 3, 5 i 6 o łącznej wartości 718.139,88 zł (siedemset osiemnaście tysięcy sto trzydzieści dziewięć złotych osiemdziesiąt osiem groszy), zaś uczestniczce L. Ż. składniki majątkowe opisane w podpunktach 1, 2 i 4 o łącznej wartości 225.000 zł (dwieście dwadzieścia pięć tysięcy złotych),

- w punkcie IV zasądzić od wnioskodawcy na rzecz uczestniczki tytułem dopłaty kwotę 246.569,94 zł (dwieście czterdzieści sześć tysięcy pięćset sześćdziesiąt dziewięć złotych dziewięćdziesiąt cztery grosze) płatną w ratach na następujących warunkach: kwotę 40.000 zł (czterdzieści tysięcy złotych) do dnia 15 grudnia 2017 r., kwotę 60.000 zł (sześćdziesiąt tysięcy złotych) do dnia 15 listopada 2018 r., kwotę 146.569,94 zł (sto czterdzieści sześć tysięcy pięćset sześćdziesiąt dziewięć złotych dziewięćdziesiąt cztery grosze) do dnia 15 listopada 2019 r., z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w przypadku uchybienia terminu płatności którejkolwiek z rat,

- w punkcie VII przez nadanie mu brzmienia „odroczyć spełnienie świadczeń, o których mowa w pkt V i VI o 2 (dwa) lata od dnia uprawomocnienia się niniejszego postanowienia”.

Mirosław Wieczorkiewicz Jacek Barczewski Agnieszka Żegarska

Sygn. akt IX Ca 625/17

UZASADNIENIE

Wnioskodawca K. Ż. wniósł o dokonanie podziału majątku wspólnego jego i byłej małżonki L. Ż..

W uzasadnieniu wniosku podał, że w skład majątku wspólnego wchodzi następujące składniki:

- a. spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego nr (...), przy ul. (...) w O. – o wartości 240 000 zł,
- b. udział w 12/480 w prawie użytkowania nieruchomości gruntowej, położonej w O. przy Al. (...) (nieruchomość stanowiąca drogę) oraz prawo własności garażu – o łącznej wartości 15 000 zł,
- c. nieruchomość gruntowa niezabudowana, położona w O., przy ul. (...) – o wartości 300 000 zł.

W treści wniosku wnioskodawca wnosil o przyznanie nieruchomości wymienionych w pkt a. i b. uczestniczce, zaś nieruchomości w pkt c – na swoją rzecz oraz zasądzenie od niego na rzecz uczestniczki dopłaty w wysokości 22.500 zł, płatnej w dwóch ratach (na dalszym etapie proponował płatność w 3 ratach, ostatnia – w terminie 24 miesięcy).

Uzasadniając powyższą propozycję wskazał, że na stałe zamieszkuje w Niemczech, nie planuje powrotu, nie jest zatem zainteresowany korzystaniem z majątku stron pozostawionego na terenie Polski. Przyznanie mu nieruchomości, o której mowa w pkt c. jest natomiast zasadne z tego względu, że uczestniczka nie ma możliwości zgromadzenia środków na spłatę połowy wartości wszystkich nieruchomości.

Uczestniczka L. Ż. nie oponowała co do zasady podziałowi majątku wspólnego małżonków. Potwierdziła, że w jego skład wchodzi wymienione we wniosku nieruchomości. Zakwestionowała jednak wartość tych składników majątkowych wskazaną we wniosku. Zdaniem uczestniczki, w skład majątku wspólnego wchodzi ponadto dwa domy położone w Niemczech. Uczestniczka podniosła także, że wnioskodawca jest stałym klientem firmy (...).

Uczestniczka wniosła o przyznanie jej wszystkich nieruchomości, położonych w Polsce, zaś wnioskodawcy – ewentualnych nieruchomości położonych w Niemczech.

Wskazała, że od lat wspólnie utrzymuje nieruchomości położone w Polsce oraz podjęła starania, aby uzyskać pomoc od rodziny, jeżeli spłata okaże się konieczna.

W toku postępowania, wnioskodawczyni i uczestnik zgodnie ustalili:

- wartość spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego nr (...), przy ul. (...) w O. – na kwotę 215 000 zł.
- łączną wartość prawa własności garażu i udziału w prawie własności nieruchomości stanowiącej drogę, położonych przy Al. (...) – na kwotę 9.500 zł.
- wartość samochodów wchodzących w skład majątku wspólnego – na kwotę 5.500 zł.

W kolejnych pismach procesowych uczestniczka zgłosiła następujące żądania:

- 1) zwrotu przez wnioskodawcę połowy kwot spłaconych przez nią po ustaniu wspólności majątkowej małżeńskiej z tytułu wspólnych zobowiązań stron (czynszu, podatku od nieruchomości, opłaty za użytkowanie wieczyste, opłaty za ochronę, kosztów ubezpieczenia OC i AC pojazdu marki S. (...)); uczestniczka domagała się zasądzenia na swoją rzecz z tego tytułu ostatecznie kwoty 5.607,77 zł,

2) rozliczenia nakładu z jej majątku osobistego na majątek wspólny w postaci wpłat dokonanych na poczet wkładu mieszkaniowego przed zawarciem małżeństwa – o wartości rynkowej odpowiadającej 3/4 aktualnej wartości spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu.

Postanowieniem z dnia 20 lutego 2017r. Sąd Rejonowy w Olsztynie:

I. dokonał podziału majątku wspólnego wnioskodawcy K. Ż. i uczestniczki L. A. Ż., pomiędzy którymi wspólność ustawowa małżeńska ustała z dniem 17 stycznia 2013r., w skład którego wchodzi:

1) spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego nr (...), położonego w O., przy ul. (...) w O., pozostającego w zasobach (...) Spółdzielni Mieszkaniowej w O., dla którego nie została urządzona księga wieczysta - o wartości 215 000 złotych,

2) prawo własności nieruchomości zabudowanej budynkiem, położonej przy Al. (...), dla której Sąd Rejonowy w Olsztynie prowadzi księgę wieczystą (...) oraz udział w 12/480 w prawie użytkowania wieczystego nieruchomości gruntowej, położonej przy Al. (...), dla której Sąd Rejonowy w Olsztynie prowadzi księgę wieczystą nr(...) - o łącznej wartości 9.500 zł,

3) prawo własności nieruchomości, położonej w O., przy ul. (...), dla której Sąd Rejonowy w Olsztynie prowadzi księgę wieczystą nr (...) - o wartości 700.640 zł,

4) samochód osobowy marki S. (...) o nr rej. (...) - o wartości 500 złotych,

5) środki pochodzące ze sprzedaży samochodu marki N. (...) o nr rej. (...) w wysokości 5.000 zł,

6) środki pieniężne w wysokości 2.886,81 euro (tj. według kursu z dnia 18 lutego 2017r. 12.499,88 zł, zgromadzone przez wnioskodawcę na rachunku nr (...) w V. (...)

tj. składniki majątkowe o łącznej wartości 943,139,88 złotych,

w ten sposób, że:

- przyznał uczestniczce L. Ż. na wyłączną własność składniki majątkowe, o których mowa w pkt 1,2,3 i 4.
- przyznał wnioskodawcy K. Ż. na wyłączną własność składniki majątkowe, o których mowa w pkt 5 i 6,

II. ustalił, że uczestniczka poniosła nakład z majątku osobistego na majątek wspólny o wartości rynkowej 27.950 zł,

III. ustalił, że uczestniczka po ustaniu wspólności majątkowej małżeńskiej spłaciła wspólne zobowiązania stron w wysokości 14.060,42 zł,

IV. zasądził od uczestniczki na rzecz wnioskodawcy kwotę 454.070,06 zł tytułem dopłaty, wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie, w przypadku uchybienia terminowi płatności, o którym mowa w pkt VII, od dnia następującego po tym terminie do dnia zapłaty,

V. zasądził od wnioskodawcy na rzecz uczestniczki kwotę 13.975 zł tytułem rozliczenia nakładu, o którym mowa w pkt II, wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie, w przypadku uchybienia terminowi płatności, o którym mowa w pkt VII, od dnia następującego po tym terminie do dnia zapłaty,

VI. zasądził od wnioskodawcy na rzecz uczestniczki kwotę 7.030,21 zł tytułem rozliczenia spłaty zobowiązań, o których mowa w pkt III, wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie, w przypadku uchybienia terminowi płatności, o którym mowa w pkt VII, od dnia następującego po tym terminie do dnia zapłaty,

VII. odroczył spełnienie świadczeń, o których mowa w pkt IV, V i VI o 2 lata od dnia uprawomocnienia się niniejszego postanowienia,

VIII. orzekł, że wnioskodawca i uczestniczka ponoszą koszty postępowania związane ze swoim udziałem w sprawie we własnym zakresie,

IX. nakazał ściągnąć od wnioskodawcy na rzecz Skarbu Państwa (Sąd Rejonowy w Olsztynie) kwotę 269,76 zł tytułem części nie uiszczonych kosztów sądowych,

X. odstąpił od obciążania uczestniczki kosztami sądowymi.

Rozstrzygnięcie to zostało poprzedzone następującymi ustaleniami.

Wnioskodawca K. Ż. i uczestniczka L. Ż. zawarli związek małżeński w dniu 20 lipca 1979r. w O.. Ze związku tego posiadali dwoje obecnie dorosłych dzieci. Strony nie zawierały małżeńskich umów majątkowych. Początkowo, obydwój małżonkowie pracowali zawodowo w Polsce. Uczestniczka ma wykształcenie średnie budowlane i pracowała przez wiele lat w biurze projektowym. Wnioskodawca wykonywał prace budowlane. W latach 90 – tych wnioskodawca wyjechał do pracy do Niemiec. Prowadził tam działalność gospodarczą. Obecnie zamieszkuje tam na stałe i nie planuje powrotu. Początkowo małżonkowie zamieszkiwali w hotelu robotniczym. Jeszcze przed zawarciem związku małżeńskiego uczestniczka zgromadziła kwotę 25.000 zł na książeczce mieszkaniowej. W dniu 16 listopada 1978r. uczestniczka złożyła wniosek o przydział mieszkania M – 3 w Wojewódzkiej Spółdzielni Mieszkaniowej w O.. Kwota zgromadzona na książeczce została uzupełniona do 37.500 zł (środki na dopłatę pochodziły z pożyczki, spłacanej po zawarciu małżeństwa). W dniu 17 stycznia 1983r., uczestniczka zawarła umowę najmu mieszkania zastępczego, położonego przy ul. (...) w O.. Strony zamieszkały w tym lokalu. W dniu 14 lipca 2014r. uczestniczka złożyła wniosek o zmianę kategorii mieszkania z M – 3 na M – 4, w związku z urodzeniem się dziecka. Wniosek ten został uwzględniony przez Spółdzielnię, która w piśmie z dnia 28 lipca 1986r. poinformowała, że wysokość wkładu mieszkaniowego na tę kategorię wynosi 193.500 zł, zaś jego zgromadzenie jest wymagane przed uzyskaniem przydziału (wskazana kwota ma przy tym charakter orientacyjny). W dniu 26 września 1990r. małżonkowie uzyskali przydział lokalu mieszkalnego nr (...), położonego w O., przy ul. (...). Dla tego lokalu nie została urządzona księga wieczysta. W dniu 28 lutego 1995r., wnioskodawca i uczestniczka wnieśli o przekształcenie prawa do zajmowanego mieszkania z lokatorskiego na własnościowe. W związku z tym zostało dokonane wyliczenie wartości wkładu budowlanego lokalu, w którym kwota do wpłaty z tytułu wkładu została wyliczona na 12.331,06 zł. W wyliczeniu tym wartość wkładu mieszkaniowego została określona na kwotę 2.466,21 zł (pozostałe środki wniesione przez lokatora stanowiły spłatę kredytu). Przydział lokalu mieszkalnego na warunkach własnościowego prawa do lokalu spółdzielczego nastąpił w dniu 6 marca 1995r. Aktualna wartość rynkowa przysługującego stronom spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego wynosi 215.000 zł. W 1993r. wnioskodawca i uczestniczka zakupili do majątku wspólnego garaż oraz udział w 12/480 w prawie własności nieruchomości stanowiącej drogę, położone przy ul. (...). Dla nieruchomości tych Sąd Rejonowy w Olsztynie prowadzi księgi wieczyste KW Nr (...) i KW Nr (...). Według stanu z chwili ustania wspólności majątkowej małżeńskiej nieruchomości te są obecnie warte łącznie 9.500 złotych. Natomiast w dniu 6 stycznia 1994r. uczestniczka i wnioskodawca zakupili wspólnie do majątku wspólnego nieruchomość, położoną w O., przy ul. (...), dla której Sąd Rejonowy w Olsztynie prowadzi księgę wieczystą KW Nr (...). Na nieruchomości tej budowany jest budynek mieszkalny dwurodzinny. Powołany w niniejszej sprawie biegły wyliczył obecną wartość nieruchomości, położonej przy ul. (...) (według stanu z chwili ustania wspólności majątkowej małżeńskiej) na kwotę 700.640 zł.

Wyrokiem z dnia 29 maja 2012r., wydanym w sprawie sygn. akt VI RC 1534/11, Sąd Okręgowy w Olsztynie, VI Wydział Cywilny Rodzinny orzekł rozwiązanie małżeństwa wnioskodawcy i uczestniczki przez rozwód, z winy obu stron. Wyrok ten uprawomocnił się 17 stycznia 2013r.

W chwili ustania wspólności małżeńskiej, oprócz wymienionych wyżej nieruchomości w skład majątku wspólnego wchodziły także nabyte w trakcie trwania małżeństwa samochody:

- marki S. (...) – z którego korzystała wyłącznie uczestniczka i ponosiła wszelkie koszty związane z jego eksploatacją i ubezpieczeniem,

- marki N. (...) - z którego korzystał wyłącznie wnioskodawca i ponosił wszelkie koszty związane z jego eksploatacją i ubezpieczeniem.

Wartość pierwszego z wymienionych samochodów wynosi obecnie 500 złotych, a drugiego – 5.000 zł (wg stanu z chwili ustania wspólności).

W dniu 6 sierpnia 2015r. wnioskodawca sprzedał pojazd marki N. (...) za kwotę 950 euro.

Wnioskodawca posiadał rachunek bankowy nr (...) w V. (...) W chwili uprawomocnienia się wyroku rozwodowego była na nim zgromadzona kwota 2.886,81 euro (według kursu z 18 lutego 2017r. odpowiadająca kwocie 12.499,88 zł). Z tych środków, w dniu 10 lipca 2013r., wnioskodawca zapłacił kwotę 65 euro na poczet podatku obrotowego.

Po ustaniu wspólności małżeńskiej uczestniczka spłaciła wspólne zobowiązania stron w łącznej wysokości 14.060,42 zł, w tym – z tytułu czynszu, podatku od nieruchomości, opłaty za użytkowanie wieczyste, opłaty za ochronę nieruchomości.

Obecnie uczestniczka utrzymuje się z renty w wysokości około 800 zł. Otrzymuje od wnioskodawcy alimenty w wysokości 200 zł. Podejmuje prace dorywcze w zakresie opieki nad dziećmi uzyskując dochody różnego rzędu (niekiedy 1200 zł miesięcznie). Dzieci stron są dorosłe i nie mieszkają z matką. Zdarza się, że uczestniczka korzysta z pomocy rodziny.

Wnioskodawca mieszka w Niemczech i tam prowadzi działalność gospodarczą jako stolarz. Uzyskuje miesięcznie 700 - 1000 euro, przy czym dochody z reguły są wyższe w miesiącach letnich, a niższe – w zimowych. W 2015r. osiągnął przychód w wysokości 13.464 euro. Zarobki tego rzędu nie pozwalają mu na uzyskanie kredytu w Niemczech. Nie ma także możliwości otrzymania pożyczki od członków rodziny w kwocie wyższej niż 20 – 30 tysięcy zł.

W 2014r. wnioskodawca zakupił nieruchomość w Polsce za kwotę 34.600 zł.

W ocenie Sądu I instancji wnioski o podział majątku wspólnego L. Ż. i K. Ż. zasługiwały na uwzględnienie.

Sąd wskazał, iż informacja z sądu niemieckiego nie potwierdziła stanowiska uczestniczki, iż wnioskodawca był właścicielem na terenie Niemiec dwóch nieruchomości, których zdjęcia wnioskodawczyni dołączyła o akt sprawy. W ocenie Sądu trudno wywodzić taki wniosek z samego faktu zaciągnięcia przez wnioskodawcę na początku 1998r. kredytu.

Zdaniem Sądu zgromadzone w aktach sprawy dowody nie pozwalają także na ustalenie, że wnioskodawca był w chwili ustania wspólności majątkowej małżeńskiej właścicielem innych jeszcze pojazdów. W szczególności, nie może być podstawą takich wniosków fakt doręczania mu folderów reklamowych przez producenta pojazdów marki R..

Sąd przychylił się do stanowiska stron, iż prawo do lokalu mieszkalnego, garaż i udział w drodze dojazdowej winny przypaść uczestniczce jako osobie na co dzień korzystającej z tych rzeczy.

Odnosząc się do kwestii podziału nieruchomości przy ul. (...) Sąd zauważył, że obie strony chciały przyznania tego składnika na ich rzecz.

Sąd stwierdził, że wprawdzie sytuacja materialna wnioskodawcy przedstawia się zdecydowanie lepiej niż sytuacja uczestniczki (kilka razy wyższe dochody, nie udokumentowane oszczędności, majątek w postaci nieruchomości gruntowej na terenie Polski – której możliwości szybkiego zbycia trudno jest określić; wobec braku nr księgi trudno również sprawdzić, czy nadal stanowi własność wnioskodawcy), jednakże on nie będzie w stanie dokonać w sposób swobodny spłaty w stosunkowo szybkim terminie. Sąd zauważył, iż sam wnioskodawca wskazał jako możliwy termin

spląty 2 – 3 lata przyznając, że nie ma możliwości uzyskania kredytu, a środki na poczet spląty planuje uzyskać dopiero ze sprzedaży nieruchomości. Sąd wskazał, że ponoszone przez niego koszty utrzymania są wyższe aniżeli koszty utrzymania uczestniczki w Polsce. Jak wynika z kopii złożonej do akt sprawy odpowiedzi na pozew w sprawie o alimenty, wnioskodawcy nie stać nawet na opłacanie ubezpieczenia zdrowotnego.

Sąd podał, iż podobną propozycję złożyła uczestniczka wskazując na możliwość dokonania spląty w terminie 3 lat. W przypadku problemów ze sprzedażą, uczestniczka deklарowała możliwość uzyskania z pomocą rodziny kredytu hipotecznego (nie przedłożyła jednak oświadczeń członków rodziny), Sąd zauważył również, że wobec przyznania uczestniczce pozostałych nieruchomości, rozważana dopłata byłaby wyższa niż w przypadku uczestnika.

Sąd wskazał także, że uczestniczka podnosiła, że w przypadku przyznania nieruchomości przy ul. (...) wnioskodawcy, gdyby wnioskodawca sprzedał nieruchomość i nie wywiązał się wobec niej z obowiązku spląty, nie będzie miała praktycznie możliwości jej uzyskania w postępowaniu egzekucyjnym, a ewentualna egzekucja będzie musiała się toczyć w Niemczech (gdzie wnioskodawca nie posiada majątku). Podobnych trudności nie napotka wnioskodawca wobec faktu, że uczestniczka pozostanie właścicielką innych nieruchomości w Polsce.

W ocenie Sądu, nie ulega wątpliwości, że obu wypadkach spląta będzie finansowana ze sprzedaży nieruchomości. Wobec faktu zamieszkiwania uczestniczki w Polsce, jest większe prawdopodobieństwo, że to właśnie ona szybciej sprzeda nieruchomość przy ul. (...), zwłaszcza że wyraża taką gotowość. Zdaniem Sądu nie bez znaczenia są również podnoszone przez nią argumenty dotyczące możliwości egzekwowania ewentualnej spląty.

W pkt IV sentencji postanowienia Sąd zasądził od uczestniczki na rzecz wnioskodawcy kwotę 454.070,06 zł tytułem dopłaty. Sąd ustalił wysokość dopłaty w oparciu o poniższe wyliczenie:

-wartość składników majątkowych przyznanych uczestniczce tj. 925 640 zł : 2 = 462 820 zł

-wartość składników majątkowych przyznanych wnioskodawcy tj. 17 499,88 zł : 2 = 8749,94 zł ; 462 820 zł - 8749,94 zł = 454.070,06 zł

W ocenie Sądu, zasadnym było uwzględnienie żądania rozliczenia nakładu poczynionego z majątku osobistego uczestniczki na majątek wspólny w postaci uiszczenia przed zawarciem małżeństwa kwoty 25.000 zł na poczet wkładu mieszkaniowego.

Sąd w pkt II sentencji postanowienia ustalił wartość rynkową tego nakładu zgodnie ze stanowiskiem uczestnika (13% z 215.000 zł = 27.950 zł), zaś w pkt V sentencji postanowienia dokonał rozliczenia tego nakładu, zasądzając od wnioskodawcy na rzecz uczestniczki połowę tej kwoty.

Sąd uwzględnił w przeważającej części żądanie uczestniczki zasądzenia od wnioskodawcy zwrotu połowy kwot wydatkowanych przez uczestniczkę tytułem spląty wspólnych zobowiązań po ustaniu wspólności majątkowej małżeńskiej. Sąd zauważył, że ostatecznie wnioskodawca nie kwestionował żądanych z tego tytułu kwot. Sąd uwzględnił je zatem w przeważającej części (po odjęciu jedynie kwot dochodzonych tytułem zwrotu składki OC za użytkowany przez uczestniczkę samochód).

Sąd nie podzielił twierdzeń wnioskodawcy, iż środki zgromadzone przez niego na rachunku w banku niemieckim winny być pomniejszone o wartość uiszczanego z tej kwoty podatku obrotowego, należnego w okresie trwania małżeństwa. Sąd wskazał, iż w chwili ustania wspólności małżeńskiej w skład majątku stron wchodziła ta kwota w pełnej wysokości. Nawet jeżeli traktować twierdzenia wnioskodawcy jako żądanie rozliczenia spląty wspólnych zobowiązań, koniecznym byłoby wykazanie, że zgodnie z niemieckim prawem podatkowym małżonka wnioskodawcy była wspólnie z nim zobowiązana do uiszczenia tego podatku. Niezależnie od powyższego należy Sąd zwrócić również uwagę, że wnioskodawca udokumentował uregulowanie wymienionego podatku ze środków zgromadzonych na rachunku bankowym jedynie do kwoty 65 euro.

Z uwagi na wysokość zasądzonej dopłaty oraz możliwe źródła jej finansowania, Sąd odroczył spełnienie tego świadczenia o 2 lata od daty uprawomocnienia się postanowienia. Kierując się zasadą równości stron, ten sam termin zakreślił wnioskodawcy na spełnienie świadczeń, o których mowa w pkt V i VI postanowienia.

O kosztach postępowania orzeczono po myśli art. 520 § 1 k.p.c.

Stosownie do treści art. 113 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, Sąd obciążył wnioskodawcę połową nie uiszczonych w sprawie kosztów sądowych, zaś uczestniczki kosztami tymi nie obciążał z uwagi na wysokość zasądzonej dopłaty.

Wnioskodawca wniósł apelację od powyższego postanowienia, zaskarżając je w części przyznającej uczestniczkę L. Ż. prawo własności nieruchomości opisanej w punkcie I podpunkt 3) postanowienia, a w konsekwencji także rozstrzygnięcie o spłatach jak punkcie IV orzeczenia.

Orzeczeniu temu zarzucił sprzeczność istotnych ustaleń z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego, poprzez przyjęcie, że uczestniczka będzie miała większą możliwość sprzedaży wspólnej nieruchomości położonej w O. przy ul. (...) oraz uzyskania środków finansowych na spłatę wnioskodawcy, podczas gdy wnioskodawca dysponując większymi dochodami daje większą gwarancję dokonania spłaty uczestniczki.

W oparciu o powyższy zarzut wniósł:

1. zmianę zaskarżonego postanowienia poprzez przyznanie wnioskodawcy K. Ż. na wyłączną własność także nieruchomości położonej w O. przy ul. (...), dla której prowadzona jest księga wieczysta nr (...) o wartości 700.640 zł,
2. zmianę zaskarżonego postanowienia poprzez zasądzenie od wnioskodawcy na rzecz uczestniczki kwoty 246.569, 94 zł.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja zasługiwała na uwzględnienie.

W ocenie Sądu odwoławczego, Sąd Rejonowy ustalił okoliczności faktyczne dotyczące zarówno składników majątku jak i sytuacji uczestników postępowania, jednakże nienależycie ocenił ich znaczenie z punktu widzenia sposobu podziału.

W myśl art. 212 § 2 k.c. wyboru osoby, której przyznaje się rzecz będącą przedmiotem współwłasności dokonuje się „stosownie do okoliczności”. Okolicznościami tymi są m.in. rodzaj wspólnej rzeczy, sytuacja rodzinna i majątkowa współwłaścicieli oraz zdolność finansowa do uiszczenia spłat (postanowienie Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 29 czerwca 1999 r. I CKN 1158/98 Legalis Numer 350616).

Rozstrzygając o sposobie podziału majątku dorobkowego należy na uwadze przede wszystkim stanowiska uczestników postępowania, sposób korzystania przez nich z majątku a nadto stopień zainteresowania uczestników poszczególnymi składnikami i ich faktycznymi potrzebami oraz wykonalnością orzeczenia w części dotyczącej zasądzenia dopłat.

W niniejszej sprawie, każdy z uczestników zainteresowany był składnikiem majątku w postaci nieruchomości przy ul. (...) w O., mimo iż każde z nich ma zaspokojone swoje potrzeby mieszkaniowe.

W ocenie Sądu Okręgowego, uczestniczka nie wykazała w sposób przekonujący, że daje rękojmię spłaty udziału wnioskodawcy. Głównym źródłem utrzymania uczestniczki jest renta w wysokości 840 zł. Dorywczo podejmuje ona prace polegające na opiece nad dziećmi. Uczestniczka otrzymuje od wnioskodawcy alimenty w wysokości 50 euro zł, jednakże jak wynika z oświadczenia uczestniczki świadczenie to zostało jej przyznane na okres 5 lat. Okres ten niebawem się zakończy.

Zdaniem Sądu odwoławczego, dochody te w żaden sposób nie pozwolą na spłacenie wnioskodawcy.

Podkreślenia wymaga, iż deklaracje uczestniczki uzyskania pomocy członków rodziny w spłacie wnioskodawcy nie zostały w żaden sposób potwierdzone. Tymczasem możliwości majątkowe osoby zobowiązanej do spłaty należy oceniać według kryteriów obiektywnych, a nie w oparciu o chęci i deklaracje. Co istotne, w toku postępowania uczestniczka wskazywała na trudną sytuację materialną dzieci, a zatem jej twierdzenia o możliwości uzyskania wsparcia jawią się jako iluzoryczne.

Nie bez znaczenia pozostaje fakt, że dopłata byłaby w jej przypadku dużo wyższa, niż dopłata ze strony wnioskodawcy na jej rzecz.

Jak zauważył Sąd I instancji sytuacja materialna wnioskodawcy jest dużo lepsza niż uczestniczki. Ma on większą zdolność finansową poprzez pryzmat obowiązku spłaty uczestniczki.

Wnioskodawca na rozprawie apelacyjnej podniósł – kluczowy dla Sądu – argument, że dysponuje środkami już zgromadzonymi, które umożliwiają mu szybką spłatę przynajmniej części kwoty należnej uczestniczce. Kwota należna tytułem pierwszej raty jest już w posiadaniu wnioskodawcy.

Istotne w ocenie Sądu Okręgowego, jest również stanowisko uczestniczki przedstawione na rozprawie apelacyjnej, kiedy to oświadczyła ona, że nie chce spłacać wnioskodawcy, bo według niej spłata mu się nie należy. Postawa ta wskazuje na niezrozumienie istoty postępowania o podział majątku wspólnego małżonków, które prowadzić ma do całkowitego rozliczenia składników objętych wspólnością, w tym do wyrównania wartości poszczególnych udziałów przez dopłaty (por. stosowany odpowiednio art. 212 § 1 k.c.). Deklarowana a priori niechęć do dokonania stosownych rozliczeń stawia pod znakiem zapytania możliwość dobrowolnego zaspokojenia roszczenia wnioskodawcy, co skutkowałoby niechybnie wszczęciem postępowania egzekucyjnego z nieruchomości.

Odnosząc się do argumentów podniesionych przez sąd I instancji, wskazać należy, iż sam fakt zamieszkiwania przez uczestniczkę na terytorium Polski nie gwarantuje szybszej sprzedaży nieruchomości. Żeby sprzedać nieruchomość, nie trzeba być osobiście obecnym przy zawieraniu umowy, można to uczynić przez pełnomocnika. Pełnomocnictwa można udzielić zarówno przebywając w Polsce jak też poza jej granicami. O sprawności działania wnioskodawcy świadczy chociażby przebieg niniejszego postępowania.

Odnosząc się do wątpliwości co do wyegzekwowania zasądzonej tytułem dopłaty kwoty wskazać należy, iż ocena, gdzie możliwym będzie skierowanie postępowania egzekucyjnego związana jest ściśle z miejscem położenia majątku i źródeł dochodów dłużnika. Jeżeli dłużnik posiada składniki majątku w Polsce, nic nie stoi na przeszkodzie aby dysponując wykonalnym orzeczeniem móc skierować go do przymusowego wykonania do polskiego komornika.

Ponadto w razie zwłoki w spłacie istnieje również możliwość zabezpieczenia roszczenia uczestniczki chociażby poprzez wpis hipoteki.

Wskazać należy, iż rolą Sądu w postępowaniu o podział majątku wspólnego jest doprowadzenie do optymalnego podziału składników tejże masy majątkowej, a zatem podziału, uwzględniającego wszelkie okoliczności mające w tym zakresie znaczenie, w tym w szczególności rodzaj i charakter składników owego majątku, jak też sytuację i interesy wszystkich zainteresowanych podmiotów.

Odnosząc powyższe uwagi ogólne do realiów niniejszej sprawy zasadnym jest stwierdzenie, że wobec ustalonej sytuacji rodzinnej, osobistej i finansowej każdego z uczestników oraz postawy stron w toku postępowania, jako najbardziej racjonalne jawi się przydzielenie wnioskodawcy prawa własności nieruchomości położonej przy ul. (...) w O., z obowiązkiem spłaty na rzecz uczestniczki.

Przeciwnie rozstrzygnięcie, czyniące zadość oczekiwaniom uczestniczki, oznaczałoby zaś uwzględnienie interesu wyłącznie jednego z zainteresowanych podmiotów i całkowite pominięcie słusznych interesów i sytuacji wnioskodawcy.

Pozostawałoby również w sprzeczności z podstawowymi zasadami porządku prawnego Rzeczypospolitej Polskiej.

Zgodnie z art. 32 ust. 1 Konstytucji wszyscy są wobec prawa równi i wszyscy mają prawo do równego traktowania przez władze publiczne.

Z kolei art. 64 przewiduje, że każdy ma prawo do własności, innych praw majątkowych oraz prawo dziedziczenia a własność, inne prawa majątkowe oraz prawo dziedziczenia podlegają równej dla wszystkich ochronie prawnej.

Zakaz dyskryminacji pojawia się również w szeregu dokumentów prawnych z zakresu prawa międzynarodowego, które zostały ratyfikowane przez Polskę, a zatem stanowią część krajowego porządku prawnego i mogą być stosowane bez pośrednio przez sądy krajowe.

Art. 9 Traktatu o Unii Europejskiej stanowi, że we wszystkich swoich działaniach Unia przestrzega zasady równości swoich obywateli, którzy są traktowani z jednakową uwagą przez jej instytucje, organy i jednostki organizacyjne.

Z kolei zgodnie z treścią art. 21 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej każdy obywatel Unii ma prawo do swobodnego przemieszczania się i przebywania na terytorium Państw Członkowskich.

Tym samym rozstrzygnięcie Sądu I instancji w zakresie, w jakim różnicuje sytuację prawną uczestnika przebywającego na terytorium Rzeczypospolitej oraz wnioskodawcy zamieszkującego w innym państwie unijnym, narusza konstytucyjną zasadę równego traktowania oraz zakaz dyskryminacji ze względu na miejsce zamieszkania.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 1 k.p.c., zmienił zaskarżone postanowienie i przyznał dodatkowo na rzecz wnioskodawcy składnik majątku opisany w podpunkcie 3 punktu I orzeczenia.

Konsekwencją tego była konieczność zmiany treści pkt IV postanowienia.

Ostatecznie wartość składników przyznanych wnioskodawcy wyniosła 718.139,88 zł (700.640 zł + 5.000 zł, 12.499,88 zł), natomiast wartość składników przyznanych uczestniczce (215.000 zł+ 9.500 zł+ 500 zł) 225.000 zł.

Tym samym w konsekwencji zastosowanego fizycznego podziału majątku wspólnego udział uczestniczki (w wysokości 1/2 części o równowartości 471.569,88 zł) nie został w pełni zaspokojony w naturze, a jedynie do kwoty 225.000 zł, zatem w związku z tym przysługiwała jej dopłata od wnioskodawcy w kwocie 246.569,94 zł.

Zgodnie z art. 212 § 3 k.c. jeżeli ustalone zostały spłaty, sąd oznaczy termin i sposób ich uiszczenia, wysokość i termin uiszczenia odsetek, a w razie potrzeby także sposób ich zabezpieczenia. W razie rozłożenia spłat na raty terminy ich uiszczenia nie mogą łącznie przekraczać lat dziesięciu.

Z przepisu tego wynika, iż zasądzając spłatę Sąd musi brać pod uwagę usprawiedliwione interesy zarówno zobowiązanego, jak i uprawnionego do tych świadczeń, a w konsekwencji tak rozłożyć ciężar spłat, aby nie doprowadzić zobowiązanego do stanu niewypłacalności, a jednocześnie nie pozbawić uprawnionego korzyści płynących z zasądzonej kwoty.

W ocenie Sądu Okręgowego, biorąc po uwagę znaczną wysokość sumy zasądzonej od wnioskodawcy na rzecz uczestniczki postępowania z tytułu spłaty, zasadne było rozłożenie jej na raty. Pierwsza z nich została ustalona na kwotę 40.000 zł, która już pozostaje w dyspozycji wnioskodawcy, kolejna rata na kwotę 60.000 zł, którą wnioskodawca zobowiązał się uzyskać w ciągu roku, natomiast termin 15 listopada 2019r. jest wystarczający w ocenie Sądu na zgromadzenie przez wnioskodawcę środków na zapłatę ostatniej z rat w wysokości 146.569,94 zł.

Z powyższych względów dla zapewnienia kompatybilności orzeczenia o dopłacie oraz rozliczeniu nakładów i spłaconych zobowiązań Sąd Okręgowy dokonał zmiany punktu VII sentencji zaskarżonego postanowienia na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. poprzez wyeliminowanie z jego treści rozstrzygnięcia o odroczeniu dopłaty o dwa lata od uprawomocnienia się postanowienia.

Wobec braku wniosków o przyznanie kosztów postępowania apelacyjnego przez byłych małżonków reprezentowanych przez zawodowych pełnomocników, postanowienie sądu odwoławczego nie zawiera rozstrzygnięcia w tym przedmiocie.

Mirosław Wieczorkiewicz Jacek Barczewski Agnieszka Żegarska